

JUHLAKARUSELLI

OPAS KASVATTAJILLE

Julkaisija: Kulttuuri- ja uskontofoorumi FOKUS ry

Kuvitus: Piia Keto

Juhlakaruselli on dialogin väline

Tässä taustamateriaalissa kerromme kuinka voit käyttää juhlakarusellia lasten kanssa.

Juhlakaruselli ohjaa lapsia kertomaan itselle tärkeistä juhlista kavereille.

Kaverin kanssa voi pohtia esimerkiksi juhlimmeko me kaikki samoja juhlia. Samalla juhlakaruselli auttaa huomaamaan, että erilaiset juhlat ovat kavereille yhtä tärkeitä kuin oma tuttu juhlan minulle itselleni.

Juhlakaruselli on menetelmä,
joka auttaa lapsia kehittämään dialogitaitojaan.

Tämä on tärkeää, sillä elämme erilaisten perinteiden ja katsomusten keskellä. On tärkeää oppia kohtaamaan erilaisuutta kunnioittavasti ja rakentavasti. Yhdessä juhlimalla, luovuuden avulla ja eri aisteja herättelemällä opimme sekä itsestämme että muista.

Juhlakaruselli perustuu eri aisteihin

Tutustumme yhdessä lapselle sekä hänen perheelleen ja kavereilleen tärkeisiin juhliin

NÄKÖ-
KUULO-
TUNTO-
MAKU- ja
HAJUAISTIN
avulla

Löydät juhlakarusellista jokaiseen aistiin liittyviä kysymyksiä. Lisäksi löydät tästä materiaalista tukikymyksiä ja vinkkejä liittyen jokaiseen aistiin ja aisteihin liittyviin kysymyksiin. Erityisesti juhlien esiin nostamat tunteet huomioidaan tässä materiaalissa.

Haluamme kannustaa lapsia luovuuteen.

Juhlakarusellin visuaalisen ilmeen on luonut kuvittaja Piia Keto. Hänen kuvituksensa ohjaa lapsia tulkitsemaan ja inspiroitumaan - luomaan ihan uutta juhlaperinnettä.

Juhlakarusellin ovat luoneet yhdessä Kulttuuri- ja uskontofoorumi FOKUS ry:n toiminnanjohtaja Marja Laine, Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seuran erityisasiantuntija Ira Vihreälehto, Kirkkohallituksen varhaiskasvatuksen asiantuntija Ilkka Tahvanainen ja Taiteen edistämiskeskuksen erityisasiantuntija Antti Huntus. FOKUS ry on saanut juhlakarusellin tuottamiseen tukea Museovirastolta. Haluamme kiittää lämpimästi kaikkia juhlakarusellia kommentoineita ja testikäyttäneitä kasvatusalan asiantuntijoita ja lapsia.

Juhlakarusellia voi käyttää usealla eri tavalla

LYHYTOHJE KIIREISELLE:

1. Askartele
2. Tunnista ja herättele aistit
3. Mieti omaa juhlaasi
4. Pyöräytä ja kuvaile

Juhlakalenteri printataan osoitteesta www.dialogikasvatus.fi/material/juhlakaruselli/

Ohjaa lapset leikkaamaan karusellin osat ja asettamaan ne päällekkäin siten, että tekstit kurkistavat aukosta.

Liittäkää osat yhteen haaranastalla.

Karusellia on helpompi käyttää, jos sitä vahvistaa liimaamalla karusellin osat pahville.

Voit ohjeistaa lapsia käyttämään juhlakarusellia eri tavoin.

Juhlia voi käsitellä juhlakarusellin avulla esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

Jokainen lapsi valitsee oman lempijuhlansa, jota hän on tottunut juhlimaan perheensä tai sukunsa kanssa. Käsitellään juhlaa juhlakarusellin avulla joko parin kanssa tai ryhmässä.

Jokainen lapsi valitsee tietyn vuodenajan juhlan (katso vinkkiä esim. juhlakalenterista www.juhlakalenteri.fi).

Kaikki valitsevat saman juhlan, jota sillä hetkellä käsitellään muutenkin päiväkodissa tai koulussa.

Pohditaan yhdessä, mikä asia, henkilö tai ajankohta tarvitsisi oman juhlan. Jokainen lapsi kertoo tästä uudesta juhlasta oman luovuutensa kautta juhlakarusellin kysymysten avulla.

Lapsi päättää mielessään millaisen uuden juhlan oma päiväkotit, koulu tai maailma tarvitsisi. Käymällä läpi juhlakarusellia pari yrittää arvata minkä tai kenen kunniaksi juhla on suunniteltu.

Keksikää ja juhlikaa yhdessä. Pohtikaa millaisen juhlan sinun päiväkotisi tai koulusi tarvitsee? Luokaa juhla yhdessä juhlakarusellin avulla ja juhlikaa!

Jotta juhliin liittyvät sanat tulevat tutuiksi, voitte käyttää hyödyksi esimerkiksi seuraavia

LEIKKEJÄ:

Kerää muutamia juhlaan liittyviä esineitä (tai esineiden kuvia) pöydälle tai lattialle. Esineet nimetään yhdessä, jotta kaikki varmasti tietävät ja oppivat esineiden nimet. Esineiden päälle asetetaan liina. Otetaan yksi esine pois liinan alta näyttämättä lapsille mikä esine on otettu pois. Mikä esine puuttuu? Kuinka kuvailisit sitä? Leikkiä voi leikkiä myös siten, että joko aikuinen tai lapset vuoronperään ajattelevat yhtä esinettä. Muiden tehtävänä on arvuutella mikä esine on kyseessä. Esitellään lapsille säkki, jossa on esineitä, joita saa koskea ja kuvailla, mutta ei nähdä. Harjoitellaan samalla kuvailuun liittyvää sanastoa yhdessä.

Näköaisti

Kerro mitä näet, kun suljet silmät ja kuvittelet juhlaasi? (värit, vaatteet, koristeet, ihmiset...)

Millaisia tunteita tunnet kun kuvittelet juhlaasi?

Mikä juhlaasi liittyvä asia on mielestäsi kaunis?

Onko juhlan oltava kaunis? Voiko juhla olla ruma?

Kuvaile miltä juhla näyttää sadan vuoden päästä.

Aikakäsitys: Miltä juhla näyttää sitten kuin olet itse hieman vanhempi, vaikkapa aikuinen? Miltä juhla näyttää kymmenen vuoden päästä? Miltä juhla näytti 100 vuotta sitten eli ennenvanhaan?

Makuaisti:

Muistele jotain juhlaan liittyvää ruokaa. Miltä juhla maistuu suussasi? Mitä maukuja sinulle tulee mieleen: maistuuko suussasi kirpeä, makea, hapan?

Maistuuko suussasi kaardemumma, baklava, persikka, tofu?

Kuvaillaan ruokaa: osaako toiset arvata ruoan kuvailun perusteella

Kerro jokin juhlaruokaan liittyvä makumuisto

Missä ja kenen kanssa olet syönyt ihanimman juhlaruokasi?

Miltä sinusta tuntuu, kun maistat juhlaruokaa?

Kenelle haluaisit tarjota juhla-aterian?

Kuka ansaitsisi juhla-aterian? Entä kuka tarvitsisi juhla-aterian?

Hajuaisti:

Makuaistin herättely: Tuo ryhmääsi tarjottimella erilaisia tuoksuja. Tuoksetellaan yhdessä eri tuoksuja kuten kaardemumma, havunoksa, kukka, saippua, eri mausteet, sitruuna, mehiläisvaha, ruoho. Tunnistatko tuokset? Mitä tuoksu tuo mieleesi? Miltä tuokset tuoksuvat yhdessä? Mitkä tuokset tuoksuvat yhdessä hyväälle?

Millaisia erilaisia hajuja ja tuoksuja juhlaasi liittyy?

Haistatko juhasi aikana ruuan, suitsukkeet, voiteet, ulkoilman, kukat?

Mistä nämä tuokset ja hajut tulevat? Minne ne menevät?

Mistä tuokset ja hajut syntyvät? Mikä on haju tai tuoksu on?

Minne hajut ja tuokset menevät kun ne hälvenevät?

Millaisen uuden juhlatuoksun sinä haluaisit keksiä?

Miltä se tuoksuisi? Mitä eri tuoksuja ja hajuja siinä yhdistyy? Saat valita kolme tuoksua joita haluaisit käyttää juhlatuoksussasi.

Testatkaa miltä ne tuoksuvat yhdessä

Muista hajuerkkyys / migreeni / allergiat!

Tuntoaisti

Tuntoaistin herättely: Kosketellaan yhdessä erilaisia pintoja (erilaiset kankaat, huonekalujen ja lelujen pinnat, seinät...) ja kuvaillaan miltä ne tuntuvat.

Kuvaile miltä jokin juhlaasi liittyvä koriste tai esine tuntuu.

Lapsi voi tarvita tukea siinä, mikä esine voi olla. Kerro esimerkkejä, esim. vaate, kirja, kukka, kynttilä... Esim. miltä juhlavaate tuntuu päälläsi?

Arvuuta muita ryhmäläisiä kysymällä arvaavatko he kuvailun perusteella mikä koriste tai esine on kyseessä.

Millaisia tunteita sinussa herää, kun näet juhlaan liittyvän koristeen tai esineen?

Lapsi tuo näyttille tavaran tai esineen joka muistuttaa juhlasta. Mikä se on? Miksi valitsit juuri sen? Mitä muistoja ja tunteita sinulle tulee mieleen esineestä?

Mistä aineesta koriste tai esine on valmistettu? Kuka sen on valmistanut?

Miltä juhlavaatteet tuntuvat päälläsi?

Tarvitseeko juhlaa varten ostaa uusia koristeita tai esineitä?

Ohjataan lapsia pohtimaan kulutusvalintoja ja luonnonvaroja. Tarkoituksena ei ole aiheuttaa ilmastonmuutokseen liittyvää huolta ja ahdistusta, vaan pohtia yhdessä millaisia ympäristötekoja juhliin liittyy.

Kuinka voisimme tehdä koristeita vaikkapa luonnonmateriaaleista? Voisiko luonto tarjota vaikkapa lehtiä, oksia tai kiviä materiaaleiksi?

Löytyisikö kirpputorilta, omasta kaapista tai vaikkapa mummolasta materiaaleja joita voitaisiin käyttää koristelussa?

Kerätään pihalta erilaisia luonnonmateriaaleja kuten kukkia, lehtiä, kiviä ja heiniä ja tehdään niistä paperilautaselle koristeasetelma. Käytetään asetelmia juhlassa pöytäkoristeena.

Mitä juhlista jää jäljelle kun juhla on ohi ja on aika siivota? Miten vappuhuiskaa voi käyttää juhlan jälkeen? Mitä tyhjistä suklaarasiasta voi askarrella?

Miltä juhlan jälkeen näyttää ja tuntuu?

Kuuloaisti:

Kuuloaistin herättely: Kokeillaan koputtelemalla erilaisia pintoja: seiniä, lattiaa, tekstiilejä, leluja jne. Kuvailaan miltä äänet tuntuvat kehossa ja korvissa.

Minkä laulun, musiikin tai äänen kuulet mielessäsi kun ajattelet juhlaa? Kuka on opettanut sinulle juhlan viettoon liittyviä lauluja? Kenen kanssa olet kuunnellut juhlaan liittyvää musiikkia?

Jos kuulet äänen tai laulun muulloin kuin juhlassa, millaisia tunteista se herättää sinussa?

Kuuluuko ja näkyykö juhlasi kaikkialla ympärilläsi?

Soivatko juhla-ajan laulut päiväkodissa, koulussa, lähikaupassa, kirjastossa, lehdissä ja muualla ympäristössäsi? Voivatko kaikki kuulla juhlasia ääniä ja lauluja?

Millaista musiikkia tai ääniä sinä itse haluaisit kuulla juhlan yhteydessä?

Millainen olo sinulle tulee, kun kuulet itsellesi mieluisaa musiikkia?

Millaiselta juhلامusiikin pitäisi kuulostaa, että tulee juhlallinen olo?

Mitä tunteita erilaisiin juhliin, joihin olet osallistunut, liittyy? Juhlissa on saatettu esim. näkyä tanssiminen, iloisuus, hiljentyminen, rauhoittuminen, muistelu, hartaus. Millainen musiikki niihin tunteisiin ja tilanteisiin sopii?

Vinkkejä, jotka sopivat moniin aisteihin ja kysymyksiin

Millaisia erilaisia juhlia olet nähnyt ja kokenut? Juhliiko kaverisi sellaisia juhlia, joita sinä et vielä ole päässyt juhlimaan?

Kuinka kehosi liikkuu kun olet juhlatunnelmassa? Laita silmäsi kiinni ja eläydy juhlaan liikkumalla.

Ketä haluaisit halata juhlasii aikana? Millainen olo halauksesta tulee silloin kun juhliitaan? Milloin tarvitset itse halauksen?

Voiko juhlaa leikkiä?
Oletko leikkinyt juhlaa?
Millaisia leikkejä juhlaan liittyy?

Toteutetaan juhlakaruselli ulkona toimien.

Mitä juhlavaa löytyy luonnosta? Mitä juhlavaa voit rakentaa luonnonmateriaaleista? Miten ulkona juhliitaan? Kuinka ilmasto ja lämpötila vaikuttavat juhlaan? Miltä vaikkapa joulun tuntuu ilman lunta?

Toteutetaan juhlakaruselli pimeässä tai hämärässä huoneessa.
Herkistyvätkö tietyt aistit?

Juhlakarusellin kääntöpuoli on tyhjä. Piirtäkää sinne kuva lempijuhlasta, mielikuvistusjuhlasta, koristeita, juhla-asusta tai -ruuista. Voiko juhlaan liittyvät äänet tai musiikin piirtää? Entä maut?

Kokeile juhlakarusellia "hiljaa mielessä". Ohjaa lapsia läsnäoloon, pysähtymään hetkeen. Palautuvatko kehoon tallentuneet asiat lapsen mieleen?

Onko lapsiryhmässä tarvetta kielelliselle tuelle? Voit käyttää hyödyksi kuvia (esim. www.juhlakalenteri.fi) tai ennakkotehtäviä, joita voidaan tehdä kotona.

Ottakaa mukaan sukupolvien välisyys:

Millaisia makuja mummi ja ukki maistoivat juhliessaan lapsuudessaan? Mitä he näkivät ja millaisia esineitä heidän ympärillään oli? Olivatko juhlan äänet erilaisia, entä tuoksut? Tietoa juhlista ennen vanhaan löydät esimerkiksi Suomalaisen kirjallisuuden seuran verkkosivuilta ja Kulttuurin vuosikellosta www.kulttuurinvuosikello.fi sisältää "kuukausi ennen vanhaan" osion.

Juhliin liittyviä satuja ääneen luettuna eri kielillä: <https://ad-astra.fi/fi/satuja>

Lisätietoa dialogista:

www.dialogikasvatus.fi

www.yhteisymmärrysviikko.fi

Lisätietoa juhlista:

www.juhlakalenteri.fi / www.festkalendern.fi